

→ **Teorija zarote:  
temne sile pač nikoli  
ne počivajo!?**

## Teorija zarote: temne sile pač nikoli ne počivajo!?

Evropska konvencija o človekovih pravicah v 10. členu določa, da ima: "Vsakdo pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica obsega svobodo mišljenja ter sprejemanja in sporočanja obvestil in idej brez vmešavanja javne oblasti in ne glede na meje". Tudi slovenska ustava v 39. členu določa, da je "zagotovljena svoboda izražanja misli, govora, javnega nastopanja,... Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja". Pravica do zbiranja in posredovanja informacij je torej ena temeljnih pravic človeka kot držaljana in posameznika. A ni vseobsegajoča. Kaj hitro namreč lahko zadene ob pravice drugega, s čigar pravicami je omejena.

Tudi dr. Primož Lampič bi se lahko skliceval, da ima pravico do svojega mnenja. Da ima pravico reči, da noče imeti nič opraviti s Srbi, ker so taki in taki. Pa tega ni rekel. Oziroma je rekel, a ne preveč glasno. Ker je bržkone vedel, da te pravice nima, saj je s tem, kar je povedal v intervjuju za časnik Mladina (št. 15, 16. april 2001) žalil čustva ne samo pripadnikov srbskega naroda v Sloveniji, ampak tudi tistih, ki živijo onkraj meja naše države.

Nekakšne trditve v slogu teorij zarote so žaljive tako za slovensko umetnost kot tudi za ljubljansko univerzo, saj je Lampič docent na oddelku za umetnostno zgodovino na Filozofski fakulteti. Tovrstne izjave pa so tudi kaznive, saj gre za spodbujanje narodne, rasne, verske nestrpnosti. V naslednji številki Mladine se je Lampič sicer opravičil. V opravičilu je postavil besedo intervju v navednice, s čimer je želel pokazati, da ni šlo za pravi intervju. A kmalu potrdi prav nasprotno. Pravi: » "Intervju" z mano,... , izvira iz neformalnega telefonskega pogovora z meni neznano osebo ženskega spola, ki se je predstavila kot Svetlana Vasović, novinarka revije Mladina, in mi začela postavljati vprašanja, ne da bi mi povedala, da bo intervju objavljen«. Pogovor z novinarko je težko kako drugače razumljen kot intervju. Vseeno, v Kodeksu novinarjev Republike Slovenije v smernici 2.4 piše, da je "intervju novinarso neoporečen, ko je prizadeti odobril končno verzijo. V primerih, ko avtorizacija časovno ni mogoča, mora intervjuvanec nedvomno vedeti, da bodo njegove izjave objavljene v obliki intervjuja". Recimo, da Lampič tega ni vedel. Vsekakor napaka novinarke.

Po drugi strani pa gre tukaj za zelo velik javni interes. Javnost mora vedeti, kakšni so nazori docenta, ki mladino usmerja na fakulteti. V glavnem mestu demokratične, liberalne države. Javni interes, ki prevlada. Ljudje morajo vedeti. Nekdo s tako funkcijo (docent na fakulteti in kustos za fotografijo v Arhitekturnem muzeju v Ljubljani) pa bi moral vedeti, da so vse izjave, ki jih da novinarjem potencialno zrele za objavo. Razen, če pred tem ne pove, da so neobjavljive, off the record. Tega, kolikor nam je znano, Lampič ni naredil. Novinarka na tem področju ni naredila nobene napake. Smerina 5.1 slovenskega kodeksa namreč določa, da se mora novinar pri opravljanju svojega dela predstaviti in na zahtevo tudi potrditi svojo identiteto z novinarsko izkaznico. Kot pravi Lampič se je novinarka predstavila, kdo je in za koga piše. Iz tega sledi tudi logičnost objave vsebine pogovora. Vedeti je namreč treba, da novinar piše za javnost in deluje v javnem interesu. Obvešča javnost, ji daje informacije, na podlagi katerih se javnost odloča. In to je storila novinarka. Povedala javnosti, kakšni so Lampičevi pogledi na slovensko- srbske odnose. "Nam v Sloveniji vladajo Čefurokomunisti in dokler bo tako, boste vi (Srbi) tukaj še malo vedrili in oblačili." In na nekem drugem mestu, na novinarsko vprašanje o definiciji čefurja, saj je Lampič pravil o tem, da je novinarka že tretja, ki ga kliče in da so ga klicali neki čefurji. "Tisti, ki govorijo srbohrvaško." Torej, kdor govori jezik, ki sicer ne obstaja (poznamo namreč srbski in hrvaški jezik), je čefur. Zanimiva obsodba, saj je jasno, da gre za vrednostno sodbo proti vsem, ki ne govorijo slovensko. Posledično torej za napeljevanje k sovraštvu med narodi. In to s strani docenta na Filozofski fakulteti. Predsodki, predsodki,... Naj opozorim na še eno napako novinarke, ki v besedilu predstavlja, kako je do zapleta sploh prišlo. Gre za besedilo, ki temelji na dejstvih. Ob koncu tega besedila pa novinarka komentira dogodek, kar je s stališča novinarskega kodeksa neetično. 3. točka Kodeksa namreč pravi, da je "novinar dolžan ločiti informacijo in komentar", in da mora biti razvidna razlika med komentarjem in poročanju o dejstvih. V tem članku razlika ni razvidna.

Kot pravi Lampič, ima pravico do osebnih stališč in mnenj. To je res, ima. A nima pravice z njimi žaliti pripadnikov drugih narodov ali narodnosti. "Zato se za nenamerno žalitev iskreno opravičujem poštenim pripadnikom drugih narodov, ki živijo v Sloveniji, ki so se dejavno vključili v slovensko družbo in ki spoštujejo državo Slovenijo in njene ustanove ter jezik in kulturo Slovencev kot večinskega naroda, pa tudi pripadnikom drugih narodov, ki imajo pozitiven odnos do države Slovenije." No, vsaj opravičil se je. Nekaterim. Tistim, ki so prijazni z "nami". Kaj pa drugim, ki se čutijo prizadete ob tem, da so čefurji, ker govorijo srbohrvaško. Opravičilo za to, da je značilno za Srbe in Srbijo, da nič ne razumejo. Da je to ena njihovih glavnih značilnosti. O tem nič. O tem, kar je z etičnega stališča nedopustno, s pravnega pa kaznivo dejanje, nič. Naj zaključim s še enim navedkom, vrednim vsaj moralne obsodbe: "Zame je svet južno od Kolpe eno in isto. To je srbohrvaški kompleks, ki je Slovenijo pahnil za petdeset let nazaj v civilizacijskem in vseh drugih pogledih. To je za nas velika škoda. Naša oblast je pač čefurokomunistična in nas verjetno želi še enkrat prodati v srbohrvaški svet."

MATJAŽ TROŠT  
Novinarstvo, 4. letnik